

378.147(082)

Т 78

*Міністерство освіти і науки України
Криворізький державний педагогічний університет
Кафедра педагогіки і методики трудового
та професійного навчання*

**ТРУДОВА ТА ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА
МОЛОДІ НА ЗАСАДАХ ОСОБИСТІСНО
ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ**

*Присвячено 75-річчю Криворізького
державного педагогічного університету*

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції (21-22 жовтня 2004 р.)

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Болгаріна В.С., Гуменюк Л.Й. Вивчення мотивації учіння засобами педагогічної психології // Педагогіка і психологія. – 1997. - №1. – С.7 – 14.
2. Друзюк О. Філософія сучасної освіти: структура і зміст // Освіта. Технікуми, коледжі - №2 (6). – 2003. – С.24 – 25.
3. Мамардашвили М.К. Как я понимаю философию. – М.: Наука, 1990. – 66с.
4. Раченко И.П. Принципы научной организации педагогического труда - (В вопросах и ответах). – К.: Рад. шк., 1989. – 100с.
5. Ткаченко В. Вчитись – справжнє мистецтво // Освіта. Технікуми, коледжі. - №1. – 2001. – С.40 – 42.
6. Хохліна О.П. Розумовий розвиток учнів у процесі трудового навчання // Педагогіка і психологія. – 2000. - №1. – С.33 – 40.

*Драшко О.М.
Криворізький ДПУ*

ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ОБСЛУГОВУЮЧОЇ ПРАЦІ

Суспільний запит до освіти сьогодні позначено потребою у формуванні творчої особистості на усіх рівнях її реалізації: як суб'єкта соціокультурних відносин, як суб'єкта професійної діяльності і т.ін. Це змушує сконцентрувати увагу на утвердженні принципу гуманізації та гуманітаризації освіти в цілому і навчально-виховного процесу як конкретного механізму її реалізації.

Особливо актуально позначена така проблема для професійної підготовки таких фахівців як вчитель обслуговуючої праці. Це та людина, яка одномоментно торкається “душі, серця, розуму, руки...дитини”. Настільки ж духовно щедрим, духовно багатим, чуйним, кмітливим, високо майстерним, талановитим і натхненням має бути вчитель, щоб з його” подачі” забриніли дитячі душі любов'ю до родини, до роду, до серця відкрились для краси, розум осягнув всю велич народної культури, руки хотіли і вміли творити...

Природно, що торкаючись проблеми підготовки вчителя обслуговуючої праці, є потреба вирішити і таке завдання: довести роль особистісно орієнтованого підходу як привідного механізму у формуванні творчого потенціалу майбутнього фахівця.

Такого фахівця підготувати нелегко. Очевидно, що є потреба формувати не просто “стандартний набір компетенцій”, а особливість творчу і особливу. Отже на етапі підготовки майбутнього вчителя

обслуговуючої праці важливо максимально створити умови для самопізнання та самореалізації кожного студента. Сьогодні такий підхід до організації навчально-виховного процесу педагоги визнають як особистісно-орієнтований. Причому, як засвідчують вчені, популярність особистісно-орієнтованого підходу обумовлена рядом обставин:

- по-перше, динамічний розвиток суспільства вимагає формування у людини не стільки типового, скільки яскраво індивідуального, що дозволяє їй залишатись самою собою у соціумі, що швидко змінюється;

- по-друге, сучасним молодим людям притаманні прагматичність думок та дій, вільнодумство, а це в свою чергу вимагає від педагогів застосування нових підходів і методів у взаємодії з учнями;

- по-третє, сучасна школа як і вища школа гостро потребує гуманізації стосунків учнів та вчителів, демократизації їх життєдіяльності [4, с.2].

Вперше в науковій літературі принципи організації такого навчально-виховного процесу, який забезпечує формування і розвиток підростаючої особистості, системи особистісних цінностей як регуляторів її соціально значущої поведінки викладені у науково-методичному посібнику І.Д.Беха "Особистісно зорієнтоване виховання". Думка автора сягає внутрішніх механізмів здійснення такого процесу як на рівні особистісного саморозвитку суб'єктів педагогічного процесу так і їх взаємодії. "Це впливає із самої суті повноцінного виховання як залучення підростаючої особистості до світу людських цінностей і норм взаємовідносин зі світом, що неможливо без свідомого (тобто заснованого на вільному самовизначенні) дотримання відповідних норм і цінностей. Суттєво, що не лише ті елементи людської культури, до яких вихователь залучає вихованців "до чого слід прагнути, що володіє дійсним людським змістом, а що удавненим, що вічне, а що суетне, а й сам акт самовизначення виступає як важливий момент у вихованні" [1, с.128].

Підтверджуючи пріоритетність особистісно-орієнтованої моделі освіти, О.Я.Савченко вказує на сутнісні ознаки: виховання особистості з максимально можливою індивідуалізацією, створення умов для саморозвитку і самовдосконалення, осмисленого самовизначення своїх можливостей та життєвих цілей. Методологічно це опирається на принципи природо відповідності і мотиваційно-процесуальне забезпечення навчально-виховного процесу [3, с.2-4].

Мету, сутність, технологію, зміст, форми та методи педагогічної діяльності за умов особистісно-орієнтованого навчання розкривають такі дослідники як С.В.Рудаківська, О.І.Виговська та ін. [2, с.27-32]. Аналіз їх робіт доводить висновок, що результатом особистісно-

орієнтованого навчання є здатність особистості до перетворення науково-педагогічної інформації на підставі власного досвіду, тобто побудови суб'єктивної моделі пізнання. Крім цього в такому процесі розвивається креативність учнівської молоді, яка дозволяє їм постійно шукати та знаходити вихід із ситуацій; будувати для себе нову модель, спираючись на знання, засоби дій, що є в індивідуальному досвіді.

Всі наведені аспекти досліджувались у процесі підготовки вчителя обслуговуючої праці до використання художніх ремесел у навчально-виховному процесі. Причому, ми орієнтувалися на виявлення умов, які б забезпечили високий рівень психологічної, педагогічної та мистецтвознавчої готовності вчителя обслуговуючої праці до здійснення професійної діяльності. Однією із провідних умов виявлено і підтверджено впровадження особистісно-орієнтованої технології в навчально-виховний процес вищої школи. Сутність її полягає в тому, що через усі предмети, види пізнавальної діяльності чітко має пройти ідея особистісної значимості індивідуального творчого саморозвитку. У такому процесі студент стає не просто "приймачем" учбової інформації, а навпаки, активним учасником у виявленні і формуванні професійно-актуальних і предметно-обумовлених проблем, у вільному допущенні до пошуку істини через успіх діяльності, реальну оцінку труднощів, багатоваріантність спроб, тощо. Зрозуміло, що таким чином організована співпраця суб'єктів педагогічного процесу значно підвищує рівень творчого опрацювання теоретичного пласту учбової інформації, а також рівень творчого практичного самовиявлення.

Запропонований підхід до організації процесу підготовки вчителя обслуговуючої праці до використання художніх ремесел у професійній діяльності зумовлює дієвість соціально-педагогічних, психологічних, структурно-інформаційних, організаційно-методичних умов.

Важливою ланкою формування готовності стала діяльність студентів у майстерні, налаштована за логікою розвитку процесу навчання художніх ремесел в історичному ракурсі. Тобто, організація оволодіння художніми ремеслами здійснювалась через звертання до родинного досвіду, цехову організацію пізнавально-практичної діяльності; залучення до культури художніх промислів.

Сприяло творчому формуванню особистості професіонала і впровадження варіативного підходу до технологічної, а згодом і педагогічної практики. Основне завдання створити умови, коли студент стає творцем процесу свого професійного самовдосконалення.

Щоб досягти максимальної самовідповідальності студента за результативність власного професійного росту і самовдосконалення важливо забезпечити рефлексивний характер пізнавальної діяльності.

Системоутворюючим етапом професійного самовдосконалення

стала у нашій дослідницькій роботі організація позааудиторної роботи. Її планування, зміст та організація здійснювались у спектрі діяльності клубу "Гармонія" і будувались таким чином, щоб можна було презентувати успіх (хоч найменший) кожного студента на будь якій ланці професійної підготовки.

Результати здійсненої роботи підтвердили дієвість особистісно-орієнтованого підходу у підготовці вчителя обслуговуючої праці, що дозволяє зробити наступний висновок: по-перше, тільки творча особистість вчителя здатна сформувати творчу особистість учня; по-друге, використання художніх ремесел у навчально-виховному процесі на рівні індивідуальної, методичної та мистецтвознавчої діяльності дозволяє відкрити джерело культуротворення сучасної людини; по-третє, весь процес підготовки вчителя обслуговуючої праці має бути процесом професійного саморозвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: Науково-метод. посібник. – К.: ІЗИН, 1998. – С.128.
2. Рудаківська С.В., Виговська О.І. Особистісно орієнтоване навчання //Педагогіка толерантності. – 2000. – №4. – С.27–32.
3. Савченко О.Я. Від людини освіченої до людини культури. Ціннісні орієнтації загальноосвітньої підготовки учнів //Рідна школа. – 1996. – № 5–6. – С.2–4.
4. Степанов Е. Личностно ориентированный подход в педагогической деятельности // Воспитание школьников. – 2003. – №2. – С.2–5.

Абдулов Р.М.

*Західнодонецький інститут
економіки і управління
м.Павлоград*

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РОЛІ "ІНСТИТУТУ КУРАТОРІВ" В СУЧАСНОМУ ВУЗІ

Істотна роль у вихованні студентської молоді належить кураторам академічних груп, які безпосередньо реалізують педагогічну мету – підготовку колективу, здатного до самоврядування й виховання фахівця "через колектив".

Проблемою ефективного використання "інституту кураторів" у системі позааудиторної виховної роботи займалися багато дослідників (Т.М.Куриленко [2], Л.В.Лисенко [3], Л.І.Марісова [4], Н.Ф.Осіпова [5] та інші).

Детально обґрунтовані мета, завдання та функції "інституту кураторів" у навчально-виховному процесі вузу. У науково-методичних